Mircea PLATON

Despre un anume conflict între generații

Memoriei tatălui meu, Mihai Platon (1941-1998)

Am 33 de ani și multe nostalgii. E normal, sunt moldovean. Locuiesc, în amintire, niște spații și niște ceasuri de seară petrecute în compania unor oameni care nu mai au nici o semnificație pentru mulți dintre adolescenții de astăzi. Nu mă voi lansa în excursuri memorialistice, pentru că nu e cazul. Dar voi face un viraj în trecutul oarecum recent pentru a desluși ceea ce cred eu că e una dintre principalele datorii ale Bisericii către tinerii de astăzi. Nu vin cu idei noi, ci doar cu realități vechi, cu răni nevindecate.

Într-o conferință din 1998[1], reputatul teolog Christos Yannaras (Chrestos Giannaras) scria că prăbușirea sistemurilor comuniste din Estul Europei a confirmat teoria marxistă. Est-Europenii, scria Yannaras, nu s-au răsculat **împotriva** materialismului istoric, ci **pentru mai mult** materiasm istoric. Un sistem ineficient a fost înlocuit cu unul care satisface mai bine nesațul consumerist al omului modern. România lui decembrie 1989 nu a fost așadar o țară a spiritului revoltat împotriva materiei, ci una isterizată de impulsuri consumeriste nesatisfăcute. Intenția lui Yannaras e lăudabilă pentru că are în vedere o critică ortodoxă a consumismului

[1] *The Church in Post-Communist Europe: Patriarch Athenagoras Orthodox Institute (Distinguished Lectures*, Berkeley, CA, Patriarch Athenagoras Orthodox Institute, 2003.

globalizat, a depersonalizării prin ghiftuire. Mai mult încă, evoluția României din ultimii 17 ani ar părea să confirme teza potrivit căreia nu am făcut decât să schimbăm spiritul de turmă comunist pe cel consumist (depersonalizarea nulității prin cea a mediocrității[2]). Numai că aceasta nu e întreaga poveste.

La temelia acestei noi Românii a *mall*-urilor, băieților de cartier, miliardarilor de carton, politicienilor corupți, drogurilor vândute prin licee, avorturilor, exodului în masă, îmbătrânirii premature, învârtiților și analfabeților cu “brand” stă, ca la temelia oricărei nefericiri, o crimă neispășită încă. Crima: tinerii împușcați în decembrie 1989. Impenitența: împietrirea sufletului “părinților” care au refuzat să se căiască pentru păcatele și banalele lor ticăloșii comuniste în ianuarie 1990-20 mai 1990. La baza actualei nefericiri românești stă așadar o lepădare a tinerilor de către părinții lor, a asasinare a eroismului, a murdărire colectivă a unei jertfe care nu avea nimic comun cu diavolul meschin care răsuflă în trupul României zilelor noastre.

“Vom muri și vom fi liberi” s-a strigat pe străzile României în decembrie 1989. “De Crăciun ne-am luat rația de libertate”, anunța un graffiti pe ziduri de bloc strâmbe. “Doamne, vino Doamne să vezi ce-a mai rămas din oameni”, cânta Vali Sterian, Dumnezeu să-l ierte. Entuziasmul, spiritul de jertfă, însuflețirea creștină, aspirația către libertate și dreptatea cu Dumnezeu, toate s-au regăsit în Piața Universității (și variantele ei provinciale) până la 20 mai 1990, când România lui

---

[2] Vezi Errik von Kuehnelt-Leddihn, *The Menace of the Herd; or, Procrustes at Large,*

Petre Țuțea a fost înfrântă la urne de România lui Ion Iliescu. Ceea ce s-a petrecut după decembrie 1989 a fost refuzul celor născuți și maturizați în comunism de a-i asculta pe cei doar maturizați sau doar născuți în comunism. Jertfa celor din decembrie 1989 și rugăciunile celor din Piața Universității au fost înăbușite în numele “liniștii”, adică al consumului. Bunicul meu, om de 86 de ani, era liberal, în vreme ce un frate al tatii îmi răcnea cu ochi holbați că el îl votează pe “domnul Iliescu” pentru că “domnul Iliescu îmi dă benzână ieftină”. Ceea ce s-a petrecut atunci, în primele șase luni ale libertății noastre, a pecetluit soarta ulterioară a României pentru că a însemnat reprimarea României libere întru Hristos în numele nesimțirii consumeriste, imorale. FSN-ul și noua “societate civilă”, vechea și noua stângă, și-au dat mâna în a ucide România ca proiect existențial. Primii au acționat pavlovian: au “dat” bani, măriri de salarii, promisiuni, transformând românii în turmă hulpavă, care se temea să nu vină cineva să-i ia nutrețul odată cu “domnul Iliescu”. Regimul Iliescu, ca și cele care au urmat, nu a dat ca un boier, care-ți dă ca să pleci cu sufletul ușurat, ci ca un ispititor, care-ți dă ca să te ușureze de suflet. De cealaltă parte, “societatea civilă” preponderent și subvenționat de stânga, a folosit o retorică paralizantă, în care orice impuls venit dinspre România profundă (de la recuperarea interbelicilor, la conferințele marilor duhovnici, de la Fundația “Anastasia” la monarhism sau la parastasele văduvelor) a fost combătut ca

---

Milwaukee, Bruce Pub. Co., 1943.

“legionar”, potrivnic “societății deschise” și ingineriei sociale practicate de tehnocrați imparțiali pentru că atei.

S-a vorbit de un conflict între generații: de tineret împotriva vârstnicilor. Nu, ceea ce s-a petrecut a fost o încercare a unei mari părți a generației tinere (născute între 1965-1975) de a reface drumul către izvoarele României. Drum care ocolea “generația părinților”[3] (născută în anii ’40, echivalentul românesc al generației hippie care a dus America spre stânga halucinogen-anticreștină) dar care se raporta la generația bunicilor. În 1990, o parte a clerului a fost de partea României lui Țuțea, o parte a fost de partea României FSN. Dar Sfântul Duh a suflat unde a vrut, și unde a suflat au crescut flori peste spini, și unde nu a suflat s-au uscat până și poftele mai ieri de neostoit. Și scârba și golul laborios le-a luat locul.

Corupție morală și necredință au existat dintotdeauna, dar niciodată nu au fost sistematizate și aplicate metodic precum în comunism. Invidia (“lupta de clasă”), egoismul (“conștiința de clasă”), delațiunea, lipsa oricăror criterii morale, exeterminarea metodică a milioane de oameni, toate au făcut parte din proiectul mântuirii orizontale comuniste. Trecând de la monarhie la republică populară/socialistă, România a trecut de la un regim de existență a răului în virtutea imperfecțiunii firii la un sistem de producere a răului, evident în modul cum s-a schimonisit justiția (prin procese politice), munca (incompetența a devenit o condiție

de avansare; munca de sclav al statului, la capătul căreia în loc să fii plătit erai lăsat să furi), modul de a locui (sordidele blocuri, ridicate cu prețul dărâmării cartierelor de case, pentru a ne ține pe toți în lesa lipsei de lumină, apă, gaze, și căldură și pentru a ne spiona unii pe alții), evident în distrugerea naturii (începută pe scară industrială de comuniști și continuată după 1989 de “generația părinților” la care mă refer), a sistemului de învățământ (cu accentul pus pe învățământul tehnico-științific în dauna celui umanist; deși până și orele de atelier erau mai mult ore de îndoctrinare comunistă decât prilej de a deprinde un meșteșug care te-ar fi putut face autonom), evident în spălarea pe creier prin propagandă mincinoasă la care erai obligat să participi (de la elev la om al muncii) și în mizeria materială umilitoare pentru că inutilă și arbitrară.

Departe de mine intenția de a-i pune pe toți cei născuțI în anii ’40 în aceeași oală. Există oameni plini de virtuți printre ei, oameni care au continuat tradiția românească deprinsă în familie, oameni șarmanți și oameni înduhovniciți. Dar defectele generației născute în anii ‘40 sunt defectele educației comuniste. Sunt, în relația cu copiii lor, defectele părinților care ignoră sufletul fiilor și fiicelor lor, defectele părinților care cred că singurul lucru important e să le “pună copiilor un acoperiș deasupra capului” și “mâncare pe masă”. S-ar putea obiecta că nu mai putem de bine și că de aceea ne pasă de suflet. Dar bunicii noștri au fost chiar mai

[3] Voi folosi ghilimelele deoarece nu vreau să iau expresia în litera, ci în spiritul ei, nu ca pe o

vitregiți de soartă decât părinții noștri, au trecut prin războaie, refugii șI foamete și au dat piept cu stalinismul ca oameni maturi, și totuși au fost oameni mai întregi decât “părinții” noștri. Sărăcia nu i-a făcut să uite că un om întreg nu se crește numai cu mâncare. Că trebuie să-l educi pe copil în spiritul unor valori perene, nu în spiritul unei combinații de apucături și al duhului învârtelii, că trebuie să-l înveți pe copil să facă ceva, să știe să cioplească un fluier, să împletească sau să repare un toc de ușă, nu doar să fie “ascultător”, adică să urle cu lupii. Dinspre bunici emana o anumită onestitate severă dar iubitoare și întremătoare. Generația bunicilor noștri a fost generația scoasă pe tavă de comuniști pentru că să facă loc “generației părinților” noștri, oameni de viitor, produse ale noii societăți, cu “reuniuni” în facultate și repartiții la bloc după. “Generația părinților” noștri a făcut vacuum în jurul ei repudiindu-și părinții - care nu erau “domni”, adică “tovarăși”, ci doar “țărani” sau poate chiar “burghezo-moșieri” - și dezmoștenindu-și copiii care au refuzat să le calce pe urme. Îmi aduc aminte cum, în 1990, discutam cu oameni între două vârste și le spuneam: “Dar la alegerile astea e viitorul nostru care se pune în joc. Nu ne amanetați dumneavoastră viitorul. Lăsați-ne să facem noi ca să tragem tot noi.” Nu, ei l-au vrut pe “domnul Iliescu”. “Generația părinților” noștri a refuzat și Dumnezeul bunicilor și pe cel al copiilor lor. {i de aceea s-a făcut pustiu în jurul și în urma lor. De 17 ani ei sunt “miliardarii de carton” care jefuiesc România. Ei sunt

---

tranșă biologică, ci ca pe o nebuloasă socio-culturală.

părinții care le-au predat copiilor falsa evanghelie a “adaptării”, a nevoii de “a-ți face un drum în viață”, a alegerii între marele compromis inițial care te scutește de “umilirile” ulterioare, sau a micilor ticăloșii viagere care, scutindu-te de marele compromis inițial, îți dau impresia că faptul că nu ai fost un mare, ci doar un mic, ticălos, e normal: te-ai descurcat.

Ceea ce are de făcut Biserica Ortodoxă în aceste condiții e să exorcizeze spiritul de turmă care a dus la toată această dinamică a destrămării României. România trebuie re-în-ființată: trebuie adusă acasă. Și “acasă” nu e căsoiul construit pe bază de compromisuri frenetice de părinți ai căror copii nu se vor mai întoarce niciodată în țară, ci o reafirmare a ierahiilor ființei. România trăiește acum sub zodia ierarhiilor birocratice (ale statului sau U.E.) pe care le parazitează infracțional. Ierarhia personalistă și organică a familiei e în plin proces de destrămare, fie din cauză de abandon al părinților, fie din cauza intruziunii statului sau organismelor internaționale, fie din cauza intruziunii corporațiilor multinaționale care profită de criminala ignoranță a educatorilor români pentru a le fura sufletele copiilor de sub nas[4]. Ceea ce se întâmplă cu tineretul de acum al României e un dezastru: sistemul

[4] “Preșcolarii din patru grădinițe ieșene vor învățta alfabetul, aritmetica și arta folosind calculatorul. Printr-un program al Ministerului Educatiei și Cercetarii în colaborare cu IBM, grădinițele Moțoc, Mogoșești și grădinița cu program normal 25 din Iași, precum și cea cu program prelungit nr. 4 din Pașcani au beneficiat de unități KidSmart. Aceasta înseamnă că au primit mobilier special pentru copii, avînd la bază un computer Lenovo performant, pe care este instalat software-ul educațional KidSmart. Grădinițele au fost selectate astfel încît să deservească comunități dezavantajate, să aibă resurse materiale potrivite, persoane care să știe să utilizeze computerul, cu alte cuvinte să aibă capacitatea de a susține programul. IBM a donat 52 de unități KidSmart, în valoare totală de 130.000 de dolari.“ (Ioana Doboș,

de învățământ e pus pe butuci, violența și drogurile și-au făcut loc în școli, copiii sunt sexualizați de mici, sunt îndemnați să gândească numai în termeni de succes material, de "țeapă" și "tun", să fie "vedete", sau să fie "buni la învățătură" ca să poată "pleca afară". |n lipsa părinților reali (plecați la muncă sau încleiați în patimile lumii moderne), copiii cad pe mâna pseudo-părinților, a "tătucilor" de tot soiul: de la organisme ale statului, la corporații, mafioți, bande, rețele de prostituție. "Tatăl nostru Care ești în ceruri" nu își mai găsește chipul și asemănarea în patriarhul de altădată, ci în mafiotul cinic care își trimite copiii "la produs". Copiii au plecat pentru că părinții i-au respins datorită lașității de a se privi în oglindă. Unii copii s-au strămutat geografic, alții sufletește. Unii în exil, alții în droguri. Cert este că dacă Biserica vrea să facă ceva pentru tinerii noștri, atunci trebuie să le dea înapoi părinții. Celor plecați, celor arestați, celor drogați, celor avortați, celor orfani, celor bătuți, celor umiliți, celor rămași cu bunicii pentru că părinții sunt plecați "la muncă" în U.E. ca să le cumpere calculator[5], celor lăsați singuri în fața televizorului sau calculatorului (tot mai des folosite pe post de dădacă de părinți care nu au timp sau dispoziție să stea cu copii lor), tuturor copiilor înstrăinați esențial sau existențial Biserica trebuie să încerce să le restituie părinții. Dacă Biserica nu vrea să devină un

---

http://www.ziaruldeiasi.ro/cms/site/z_is/news/prescolarii_vor_invata_alfabetul_pe_calculator_141330.html) Se spune că vor fi căutați copiii defavorizați, de fapt se caută copii ai căror părinți să nu fie interesați în a opri proiectul vânătorilor de suflete.

[5] Vezi cazul băiețelului în vârstă de zece ani care s-a sinucis de dorul mamei plecate la muncă în Italia ca să-i cumpere calculator (http://www.ziaruldeiasi.ro/cms/site/z_is/news/un_copil_de_10_ani_s_a_sinucis_de_dorul_mamei_plecate_la_munca_in_italia_131245.html) Vezi și *Le Monde*, 22 avril 2006.

pangar cu lumânări într-un colț de autogară, într-o Românie de unde toți pleacă, atunci trebuie să le dea tinerilor părinții înapoi. Nu mă refer la acele “family values” anglo-saxone care sunt mai mult o perspectivă corporată a familiei: familia numeroasă ca furnizoare de consumatori, ci la familia tradițională românească, acel poligon de șlefuire a ființei sub privirea atentă a mătușilor și rudelor vagi dar intime, acel loc de deprindere a bunelor maniere, acel loc unde înveți să primești un om în casă cum se cuvine, nu cu saleuri cumpărate de la colț, și nu cu pahare de plastic, acel loc unde înveți valoarea semitonului, a șoaptei, a îngândurării, a tandreții, acel mic univers pe care copilul nu-l părăsește doar pentru a deveni un alt consumator narcisist[6] și pragmatic, ci o persoană care să afirme realitatea lumii, nu să o diminueze prin rău.

Dacă ne zgribulim la ideea unei Românii deșertice, trebuie ca tinerilor de acum e să li se reîntoarcă părinții acasă, la tradiție, la memoria vie, nu la “apucături”. Neobișnuită cu libertatea de acțiune, biserica noastră a răspuns acestor prăbușiri cu un discurs de inspirație filocalică reflectat misionar doar în nombrilism

[6] Associated Press anunța recent că tinerii americani sunt prea narcisiști, din cauza educației primite. În același timp, un articol din *Evenimentul Zilei* ne anunța că tinerii din Estul Europei sunt extrem de narcisiști, preocupați doar de ei înșiși, fără nici o prețuire pentru loialitate sau patriotism. Aceeași educație, aceleași rezultate. E chiar atât de greu de văzut? De ce ne încăpățânăm să importăm toate răsuflatele teorii behavioriste și politic corecte ale Occidentului? Vezi ambele articole la:
http://www.pantagraph.com/articles/2007/02/27/news/doc45e4586b89985993546289.t
http://evz.ro/article.php?artid=297555

birocratic.[7] Din fericire, așa după cum o arată și această carte, s-a început edificarea unei teologii a spațiului urban, pentru cei de “după blocuri”[8], a unei teologii a familiei, a unei “doctrine sociale” și chiar a unei teologii politice[9]. Germenii sunt, inspirația patristică e, voință trebuie. Biserica trebuie să aducă părinții acasă pentru ca părinții să-și poată aduna copiii de pe maidanele reale sau virtuale. Opriți destrămarea. Opriți desfășurarea răului. Cu taina pe taină călcând.

---

[7] Cu unele fericite excepții, desigur, precum cea a Părintelui Nicolae Tănase, de la Valea Plopului (http://aoffr.free.fr/html/pv_prezentare_ro.html).
[8] Vezi excelenta carte a Părintelui Constantin Necula, *Îndumnezeirea maidanului*, Sibiu, Ed. Agnos, 2006.
[9] Vezi numeroasele publicații ale lui Radu Preda, sau *Teologie şi politică: de la Sfinţii Părinţi la Europa unită*, ed. Miruna Tătaru-Cazaban, Bucureşti, Anastasia, 2004, Radu Carp, *Principiile gândirii populare. Doctrina creştin – democrată şi acţiunea socială*, Cluj-Napoca, Eikon, 2006.